

стъкна приличния нагъвъ, и ний я научихми да я пѣемъ. На именния день на владиката, Св. Атанасия, 18 януарий 1848, поменатитѣ наши двоица въспитатели, заведохъ певческия ни хоръ въ митрополията на Долня-Махала. Стаята на митрополита—*архондарията*—бѣше пълна съ посѣтители, първитѣ търновски граждани. Вѣроятно бѣше прѣдизвѣстено на владиката за това наше посѣщение. Хорътъ ни се нареди въ стаята съ учителитѣ ни на фронта, тогава излѣзе единъ отъ хора ни, приготвения декламаторъ, Коста Боневъ,⁸⁾ и издекламира поемата, изслушана отъ присѣтветвующитѣ съ дълбоко мълчание, слѣдъ което и ний я испѣхми. Всички останахъ слисани и задоволни. Това бѣше първовидно нѣщо, небивало други пхтъ. По-ученъ човѣкъ отъ даскалъ Пеня нѣмаше; за тогивашнитѣ граждани той бѣше недосѣгаемъ.

нение Чайковски влѣзълъ въ сношение съ тогивашнитѣ български голѣмци единъ отъ които и поменатия търновець, Теохари Савовичъ. „Господишъ Савовичъ—казва Чайковски въ мемоаритѣ си—дойде въ Цариградъ (отъ Парижъ). Авъ го прѣдставишъ на турскитѣ министри . . . Савовичъ, който бѣше получилъ чръвъ мене орденъ отъ Султана и съ това бѣше добилъ по-голѣма важность, се нае да отиде въ Търново да прѣдаде на *балканскитѣ градища* идеитѣ на Палаузова. За жалостъ той умрѣ тамъ *скоропостижно*.“ (Сборникъ год. 1894 стр. 452—53). По доло Чайковски бѣлѣжи слуховетѣ, прѣскани тогива, които той не вѣрвалъ, че Атанасия билъ отровилъ Теохари, че Атанасия билъ страшенъ насилникъ на българитѣ, слухове, прѣскани отъ самото правителство, за да прикрие и двѣтъ убийства. Турцитѣ би допустнали на всички Саджкъ-пашовци да планиратъ укръплението на държавата имъ въ Европа чръвъ българския народъ; но не и на единъ влиятеленъ българинъ, който е тръгналъ да внушава такава идея въ *балканскитѣ градове* на България, още и по споразумѣние съ одесски българя. Ето тайната за отравянieto на Т. Савовичъ въ Търново на 1848 г. Отъ холерата умрѣлъ, каза се и—работата чиста. Голина по-рано, на 1847 умрѣ, явно отровенъ, единъ отъ търновскитѣ чорбаджи, Х. Никола Х. Костовъ, *кабзумалима* (събирачъ на данѣкъ,—бирникъ) отъ *джирахима турчинъ*, който вмѣсто лѣкарство, далъ му да пие ветриолъ. Никой не се повайка за наказанието му. „Владиката ме накара; той ми даде отровата; неговъ да е грѣхътъ,“ се извиняваше този злодѣй прѣдъ роднинитѣ на жертвата си, когато подиръ десетъ години (1857) се повдигна говението на Неофита въ Търново. Така се потуляхъ истинскитѣ злодѣйци по систематическото истребление на виднитѣ хора на *раята* въ ония диви врѣмена и кѣррави.

⁸⁾ Този мой съученикъ, К. Боневъ, на 1853, като се намираше при братята си въ Букурещъ, постъпи въ волентирския полкъ, който бѣше опрѣдѣленъ за ядка на сѣдѣщата българска войска, както бѣхъ доброволческитѣ дружини отъ освободителната война на 1877. Слѣдъ разтурванието на волентирския полкъ на 1855 младия мой връстникъ, К. Боневъ, постъпи въ Московския Университетъ свърши медицинския курсъ. Въ врѣме освободителната война той бѣше главенъ врачъ по санитарната часть на българското опълчение и при сраженията на туй опълчение на Стара-Загора и на Шишка, на смалъ да остави тамъ коститѣ си. Кой отъ стодличивитѣ ни граждани не познава добродушния и привѣтливия съ всѣкого, прѣданъ на службата си, докторъ К. Боневъ? Той се поминъ на 1884, прободѣлъ отъ простуда, при ходенъето му по ревизия въ провинцията, въ качеството си началникъ на санитарното отдѣление. Съзла на приятелски споменъ нека бждѣтъ тѣзи за него воспоминания отъ мене, живия му още другаръ и съученикъ отъ дѣтинство.